

Jméno a příjmení: Pavel Linzer

Škola: Gymnázium Hladnov a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Ostrava

Adresa: Hladnovská 35, 710 00 Slezská Ostrava

Ročník: 6. S

Jedním z důsledků současné čím dál rychlejší a globalizovanější doby, je přesun části zodpovědností ze státu na jednotlivce. Tento trend je možná nejpatrnější ve stoupající míře odpovědnosti občanů za své finanční zajištění, kdy na ně postupně přechází povinnosti za zajištění si prostředků na stáří, většího podílu na úhradě zdravotní péče či investicích do celoživotního vzdělávání. Do toho všeho ještě připočtíme zvyšující se nabídku různých produktů na finančním trhu. Proto je třeba, aby stát zajistil, že tomuto trendu budou občané schopni úspěšně čelit - že budou finančně gramotní. Klíč k tomu, jak může stát efektivně podpořit větší finanční gramotnost obyvatel, pak tkívá podle mne v tom, že k ní bude přistupovat, jako už po desetiletí přistupuje k dovednostem, jako jsou ty, aby všichni lidé uměli číst psát a počítat. Jedná se tedy o zanesení výuky finanční gramotnosti, jako neodmyslitelné a svébytné součásti školních osnov.

Jsem proto přesvědčen, že tou základní rovínou, jak může stát podpořit finanční gramotnost obyvatel, je již zmíněná výuka prostřednictvím formálních i neformálních vzdělávacích struktur mládeže spolu s celoživotním vzděláváním obyvatelstva v oblasti financí. Jedině tímto způsobem lze účinně a dlouhodobě finanční gramotnost obyvatel plošně zvyšovat. Ruku v ruce s tím by ovšem měla jít i snaha státu o co největší zjednodušení a zpřehlednění finančního trhu, ve kterém se musí občané pohybovat pomocí legislativy tak, aby mu mohli lépe porozumět. Jedná se tedy o určitou míru regulací chránících občany před snahou poskytovatelů finančních služeb je poškodit, či se snažit těžit z jejich neznalosti.

To, že pro zvyšování finanční gramotnosti obyvatelstva je nezbytné posílení její výuky na školách a zjednodušení pravidel spojených s finančními službami, není žádná přelomová myšlenka. Ostatně i Česká republika určité kroky v těchto oblastech činí již teď, ať už jde o různé soutěže pro školy, jednorázové výukové programy či zařazení výuky zacházení s financemi do rámcových vzdělávacích programů a mnohé další. Zásadní věcí, kterou je ale třeba si uvědomit, je, že přes toto všechno je úroveň finanční gramotnosti českého obyvatelstva, dle mezinárodních průzkumů, prakticky neměnná a setrvala na nepříliš vysoké úrovni. Je třeba si proto položit otázku. Proč je současná výuka finanční gramotnosti ze strany

státu neefektivní a jak ji zlepšit? Aby bylo možné na ní odpovědět, je nutné si hlouběji analyzovat současnou situaci výuky finanční gramotnosti na školách.

Na úvod této eseje jsem zmiňoval, že je třeba k výuce finanční gramotnosti přistupovat s podobným důrazem a samozřejmostí, jako při výuce tak základních dovedností jako je čtení, psaní a počítání. V současné době je totiž to, že se tomu tak neděje, jedním z důvodů proč se její výuka částečně míjí účinkem. I když dle vzdělávacích plánů by žáci po absolvování základní a především střední školy měli disponovat velmi kvalitními schopnostmi týkajícími se správy osobních financí, v praxi není jejich výuce věnováno příliš pozornosti a žáci toho příliš neví, přičemž význam těchto dovedností si ani moc neuvědomují. Většinou se této problematice děti a mládež věnují jen velmi okrajově v rámci matematiky, kdy jim v tom lepším případě dá učitel několik příkladů na spočítání úroku u půjčky. Výkladu praktických pojmů z oblasti finančnictví, bankovních produktů nebo principů zodpovědné správy osobních financí ale není vůbec věnován prostor. Je zřejmé, že tato problematika je obsáhlá a je třeba, aby vzdělávání v ní bylo komplexní. Nejde zde totiž jen o věci jako úvěry, které asi napadnou v kontextu daného tématu většinu lidí, ale i o zajištění dostatečných prostředků na období penze, které bude ležet u dnešních dětí primárně na jejich bedrech a ne na státu. Nemůžeme si tedy myslet, a realita to potvrzuje, že pro zvýšení finanční gramotnosti obyvatelstva bude stačit pouze přidružení této problematiky k předmětu typu matematiky a pořádání jednorázových vzdělávací přednášek/projektů/, soutěže na školách, které ač slouží jako skvělé doplňkové nástroje, nemůžou být samospasným řešením při zvyšování finanční gramotnosti obyvatelstva ze strany státu.

Efektivním nástrojem, jak může stát podpořit finanční gramotnost obyvatelstva, by proto mohlo být zřízení samostatného výukového předmětu pro tuto tematiku. Například i jen jedna hodina týdně, vyčleněna pouze na výuku finanční gramotnosti, v několika ročnících základní a střední školy by totiž znamenala, že problematika finanční gramotnosti se dostane do většího povědomí lidí a především umožní kontinuální a systematickou práci s mládeží v ní. Dostane se prostoru se s mladými lidmi podívat na svět financí komplexně a projít s nimi postupně od věcí tak základních jako třeba nakládání se svým kapesným a založení si prvního účtu, přes správu rodinných financí až po své zabezpečení na stáří. Vzhledem k tomu, že se žáci budou seznamovat se „světem peněz“ takto ve škole, budou si budovat návyk se v této oblasti vzdělávat i v budoucnu a v řadě z nich může probudit zájem se o ní sebevzděláváním dozvědět více.

Když toto doplníme o současné interaktivní programy výuky finanční gramotnosti, mediální a interaktivní kampaně, soutěže a podobně, tak by stát docílil z dlouhodobého hlediska vytvoření finančně gramotnější a zodpovědnější společnosti. Právě vzdělávání a instituce, kterou je škola, jsou klíčovým nástrojem dlouhodobých změn ve společnosti, a proto musí být i zásadním kamenem politiky státu v oblasti podpory finanční gramotnosti obyvatelstva. Zároveň by se mělo podpořit zapojení inovativních prostředků v zájmu popularizace finančního vzdělávání. Především při zaměření na mládež se nabízejí kampaně na sociálních sítích. Skrze ně by se pak podařilo více zacílit i již existující projekty, soutěže nebo vzdělávací weby na danou cílovou skupinu a vyřešit další z problémů mnoha současných mimoškolních vzdělávacích platforem, kterým je, že se informace o jejich existenci ke spoustě mladých lidí ani nedostane. Nejde ale jen o sociální sítě. V současnosti téměř všichni disponují tzv. chytrými telefony nabitými všemožnými aplikacemi. Vytvoření vzdělávací aplikace, kterou by mohli mít žáci stále při sobě, využívat ji při výuce nebo která by jim pomáhala sledovat stav a nakládání s jejich financemi je další možností, jak může stát poutavou a praktickou formou podpořit finanční gramotnost obyvatel.

Nezbytným předpokladem pro úspěch výše zmíněných návrhů však zůstává hlavně to, že je stát bude důsledně prosazovat jako celek. V opačném případě se kýžený efekt nedostaví a jeho úsilí přijde z velké části vniveč, což se do určité míry děje právě v současnosti.

Přestože pro dlouhodobé zvýšení úrovně finanční gramotnosti společnosti je třeba se zaměřit na vzdělávání, nelze zapomínat na velkou část dospělé populace, na kterou se školní docházka už nevztahuje. I u ní je důležité, aby se stát zaměřil na osvětu. V tomto případě by měl však využít jiných kanálů, než u mládeže. Taktéž je jen těžko možné vzdělávat dospělé tak komplexně jako mládež ve školách a je důležité upoutat pozornost lidí alespoň na ty nejzásadnější témata spojená s hospodařením s financemi, která se jich týkají. Může se jednat o osvětu v celé řadě témat jako je uzavírání hypoték, pojištění či spoření. Tímto způsobem jim pak lze pomoci vyvarovat se největších chyb při nakládání s penězi. Jako prostředek k šíření potřebných informací dobře poslouží tištěná média, televize nebo i materiály distribuované skrze státní instituce jako úřady práce. V těchto materiálech posléze mohou nalézt odkazy na příslušné weby či akce, kde se o daných tématech mohou dozvědět více. Využití právě různých státních institucí jako jsou úřady práce nebo sociálního zabezpečení může sloužit jako efektivní distribuční centra těchto materiálů, jelikož je musí navštívit prakticky každý občan.

Jak je očividné, možností, jak může stát podpořit finanční gramotnost obyvatel je celá řada. Klíčem k tomu, aby tato podpora měla dopad, je ale především užití inovativních

postupů, správné zacílení a zcela esenciální práce s mládeží. Protože jsou to právě současní mladí lidé, kteří budou čelit čím dál většími nároky na to, aby se o sebe byli schopni sami postarat, a jsou to zároveň oni, kteří budou formovat naši budoucí společnost. A pokud chce stát a my všichni, aby to byla společnost finančně gramotná, je nezbytné, aby podpora finanční gramotnosti obyvatel spočívala v tom, že bude mít své nezaměnitelné a jasně pojmenované místo v procesu vzdělávání.

Použité zdroje:

Kromě níže uvedených zdrojů, jenž jsem se snažil použít především jako faktický podklad k mým argumentům, jsem vycházel z vlastní zkušenosti člověka věnujícímu se problematice vzdělávání v řadě studentských a neziskových organizací a v minulosti již několikrát organizujícím několika akcí zaměřených na podporu finanční gramotnosti mládeže.

<http://www.global-economic-symposium.org/knowledgebase/the-global-economy/improving-financial-education-and-literacy/proposals/a-thousand-reasons-to-re-build-financial-education>

https://theses.cz/id/o3x5ow/Diplomov_prce.pdf

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1802996-financni-gramotnost-cechu-zustava-na-nizke-urovni>

<http://www.financnisvoboda.cz/financni-svoboda/>

http://theses.cz/id/ar0sj3/Olga_Hodinov_-_Bc_prce.pdf

<http://www.investujeme.cz/tiskove-zpravy/pro-zvyseni-financni-gramotnosti-je-nezbytna-kombinace-financniho-vzdelavani-a-efektivni-regulace-chranici-spotrebitele/>

<http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2016/financni-gramotnost-25099>

<https://www.novinky.cz/finance/319942-financni-poradna-jak-posilit-financni-gramotnost.html>

<http://www.theglobeandmail.com/globe-investor/investor-education/10-tips-to-improve-canadas-financial-literacy/article4196553/>

<http://docplayer.cz/1092680-Uvod-vyznam-financni-gramotnosti.html>